

INTERPRETACE PRÁVA

INTERPRETACÍ se rozumí výklad
práva, tj. právního textu, psaného
práva

Objekt interpretace 1. přístup

- Primární - *Heteronomní právo* (normativní text)
- Sekundární - *Autonomní právo* (právní skutečnosti – zejm. statuty smlouvy)
- Stopy, výpovědi svědků...

Objekt interpretace 2. přístup

- Sekundární objekt chápaný jako hodnoty a účely, které právní norma vyjadřuje. Tedy to, co je vlastním důvodem normativní regulace

interpretace právního textu

- Účelem výkladu právního předpisu je poznání významu, smyslu a účelu právní normy (ratio legis aplikované na konkrétní právní případ).
- Praktickým smyslem snaha o sjednocování interpretačních postupů
- Výsledkem je interpretační akt

Rozhodnutí – quaestiones iuris

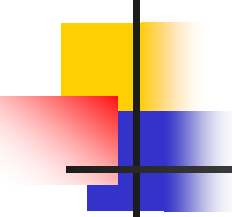
1. Popis (deskripce) interpretovaného právního předpisu
2. Položená otázka – co je po právu de lege lata (quid iuris)? Čili právní problém
3. Mnohoznačné výkladové domněnky(hypotézy), které mají být potvrzeny nebo vyvráceny

Obsah justifikace

- Ratio decidendi (Základ nebo důvod rozhodnutí. Podstata kauzy, která určuje obsah rozhodnutí). Bývá shrnut do právních vět .
- Obiter dictum (Mimochodem řečeno. Poznámky nikoliv přímo k věci, podpůrné argumenty)

FUNCE – SOC.PSYCHOLOGICKÉ HLEDISKO

- KOGNITIVNÍ
- HODNOTÍCÍ
- ROZHODOVACÍ

- Jedná se o prostor, který mají orgány aplikující právo (soudy) při výkladu a použití právních norem na konkrétní případ- je rozdílný v různých historických dobách a kulturách

Kognitivní interpretace práva

- Krajní verze (francouzská škola právní exegeze)
- Interpretace má pouze poznávací, objasňující funkci
- Zákon je jednoznačný, bezrozporný a prostý mezer
- Možný je pouze gramatický výklad

Explokativní teorie interpretace

- Interpretace spočívá v hodnotových soudech interpretujícího
- Cílem je vyjasnění nejasného textu
- Krajní přístup – skepticismus právního realizmu ohledně předvídatelnosti soudních rozhodnutí

Možné varianty postupu při interpretaci subjektem aplikace práva

- Není pochybnost – vystačí se standardními metodami výkladu
- Je pochybnost – použije další, nadstandardní, metody k odstranění pochybnosti
- Neodstraní pochybnost ani tak, musí se rozhodnout pro jedno řešení
- Existuje mezera v právu – může ji překlenout analogií

HLEDISKO JURISTICKÉ

- VÝKLADOVÉ METODY A SCHOPNOSTI

Správná interpretace

- Kdo je oprávněn podávat autoritativní (závaznou) interpretaci práva a zda je právně závazná obecně či individuálně
- Metody interpretace
- Možnost použití výkladu rozšiřujícího či zužujícího

Vadná interpretace

- Dezinterpretace (omyl v interpretaci)
- Falzifikace (úmyslně vadná interpretace)

Klasifikace druhů interpretace

- Dle subjektu
- Dle metod
- Dle rozsahu výkladu ve vztahu k interpretovanému normativnímu právnímu textu

Standardní metody výkladu práva

- Jazykový
- Logický
- Systematický

Pl.ÚS 33/97

„Jazykový výklad představuje pouze prvotní přiblížení se k aplikované právní normě. Je pouze východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu ...“

Pravidla jazykového výkladu

- Žádné slovo v právním předpisu nesmí být pokládáno za zbytečné, není-li interpretací dokázán opak
- Není-li důvod pro to, aby byl na základě interpretace přijat zvláštní právní význam výrazu, rozumí se mu ve smyslu obecného základu spisovného jazyka
- Definice výrazu v právním předpisu určuje jeho právní význam při výkladu daného předpisu
- Definici termínu v jednom pramenu práva (právním odvětví) nelze automaticky aplikovat pro texty jiných pramenů práva (právních odvětví)
- Tzv. neurčité pojmy dávají orgánu aplikujícímu právo prostor pro uvážení
- Používá-li se odborných termínů technických, biologických..., rozumí se jim ve smyslu, které mají v příslušné odborné sféře poznání, nepodává-li právní norma jejich vlastní definici.

Porušení pravidel českého spisovného jazyka

Může vést k nejednoznačnosti nebo nesrozumitelnosti textu

- Víceznačnost slov
(ekvivokace, homonymie)

Je možno trestat za bigamii člověka, který je ženat třikrát?
Předpona bi- značí dvojakost...

- Víceznačnost vět (amfibolie)

§2 odst.1 z.č. 331/1997 Sb., písm.c) definuje studenou omáčku...

§2 odst.1 písm.1) z.č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele
definuje obuv ...

Logický výklad

Existuje specifická právní logika?

Argumenty **právní logiky** versus
argumenty právní rétoriky

Důkazy vyloučením

argumenta per eliminationem, per exclusionem, negat
der alteris

- Důkaz vyloučením (taxativní výpočet)
- Důkaz z opaku (argumentum a contrario)
- Důkaz mlčením zákona (argumentum e silentio)

Proces negování

Důkaz od silnějšího pojmu k slabšímu
argumentum a fortiori, a potiori

- Argumentum a maiori ad minus
- Argumentum a minori ad maius

Důkaz podobnosti

- Argumentum a simile,
- Argumentum per analogia legis
- Argumentum per analogia iuris, ratio iuris

Argumentum reductione ad impossible

- Závěr v rozporu -s jinou právní normou
-s faktickou možností
chování

Úsudek: zásada, že právní normy jsou
pro lidi – k užitku

Argumentum ad absurdum

- Závěr nesmyslný nebo bez rozumného či spravedlivého smyslu

Kvazi argumentace

- Vyhrožování (argumentace ad baculum)
- Působení na city (ad misericordiam)
- Společenský apel (ad populum)
- Individuální apel (ad hominem)
- Dovolávání se autority (ad verecundiam) - ten se v právní interpretaci používá, pokud jde o právní výklad doktrinní

Základní pravidla systematického výkladu

- Lex superior derogat legi inferiori
- Lex posterior derogat legi priori
- Lex specialis derogat legi general
- Argumentum a rubrika

Nadstandardní metody výkladu práva

- Historický
- Teleologický
- Komparativní

Historický výklad práva

Z okolností vydání předpisu

occasio legis

se usuzuje na jeho účel, smysl

ratio legis

Objekt historického výkladu práva

- **Není text normativního aktu, ale:**
 - proč byl akt vydán
 - co bylo jeho vydáním sledováno
 - jaké byly společenské podmínky jeho vydání

Výklad komparativní

- Srovnávací právo – soubor cizích právních předpisů, doktríny judikatury)
- Není pramenem domácího práva
- Dílčí metoda, jak přiřadit domácímu právu racionální význam

Výklad teleologický – e ratione legis

- Účel zákona (aniž by byl změněn zákon sám), se teleologickou interpretací přizpůsobuje měnícím se podmínkám;
- nemění se text zákona, ale jeho smysl a dopad vzhledem k změněné společenské situaci

Subjekt výkladu

- **A. Výklad autentický**

(z latinského authenticus – původní, pravý, spolehlivý, hodnověrný) je takový výklad, který podává ten orgán veřejné moci, který právní normu vydal.

Subjekt výkladu

- **B. Výklad legální**

- Je vnímán v historických souvislostech jako výklad zákonodárce, resp. určitého orgánu zákonodárného sboru. Původně byl v některých státech, založených na kontinentální právní kultuře, obecně právně závazný. Později se začal tento pojem používat pro výklad subjektu, který je zákonem výslovně zmocněn k vydávání obecně závazného výkladu bez ohledu na to, zda právní normu vydal či nevydal. Získává tak v této formě významnou normotvornou pravomoc.

Subjekty výkladu práva

- **C. Výklad orgánů aplikujícího právo**
- Je individuálně právně závazný (pro jedinečný, konkrétní případ) pouze tehdy, když se stává součástí aktu aplikace práva. Pro řešení dalších obdobných případů není právně závazný. Může ale pro ně mít faktický orientační význam (ustálená interpretační praxe).

Subjekt výkladu

- **D. Interpretace při uplatnění kasačního principu při aplikaci práva**

K principu kasace viz blíže kapitolu o aplikaci práva. Opravný orgán přezkoumává rozhodnutí po právní stránce. Shledá-li rozhodnutí nesprávným, zruší je a věc vrátí k dalšímu řízení. V odůvodnění vyslovuje svůj právní názor, jímž je ten, jehož rozhodnutí bylo zrušeno, vázán. Z pohledu našeho tématu je významná situace, kdy právní názor se týká nesprávného výkladu práva. Takový výklad je pro další řízení ex lege závazný.

Judikatura

- Nejvyššího soudu
- Nejvyššího správního soudu
- Ústavního soudu
- Evropského soudu pro lidská práva
- Soudního dvora EU

Závaznost inter partes

Subjekt výkladu

- **F.Výklad oficiální**

- (Služebně závazný, interní) – je používán ve veřejné správě. Podává ho subjekt nadřízený pro své podřízené formou normativních či individuálních interních instrukcí, které jsou pro podřízené orgány či pracovníky obecně či individuálně závazné. Nezavazuje však externě, tj.ty subjekty, které stojí mimo právní vztah nadřízenosti a podřízenosti. Může mít však externí dopad v rozhodnutích orgánů veřejné správy vůči nepodřízeným subjektům práva. Zde je třeba zdůraznit, že oficiálním výkladem není vázán soud ve svém přezkumném řízení (správní soudnictví).

Výklad právně nezávazný

- Výklad doktrinální
- Výklad právní praxe
- Výklad laický

Dle rozsahu

- Doslovný (adekvátní)
- Rozšiřující (extenzivní)
- Zužující (restriktivní)